

INHOUD

TABLE DES MATIÈRES

Remerciements Dankwoord	I
Préface Voorwoord	5
Abréviations des revues et périodiques cités	
Afkortingen van de geciteerde tijdschriften	9
Inleiding Introduction	II

I

LE TEMPS DES FONDATIONS

1832–1843	19
-----------------	----

Dans la douleur: la naissance du barreau de cassation

Sans cour et sans avoués: la procédure en cassation sous le régime hollandais	20
La Révolution et l'évidence du modèle français	23
Contre les avoués: le projet Raikem sous le regard des praticiens	27
Le temps des anathèmes: la voix du barreau de Bruxelles	34
Un nouvel assaut contre l'article 31 de la loi organique de l'ordre judiciaire: la proposition de Brouckère	40
Opposition du barreau d'appel, consolidation du barreau de cassation. . .	44
Un baroud d'honneur? La consultation des Demoiselles Francotte	47

Le premier barreau de cassation

Des avocats dans la succession des régimes politiques	60
L'élite des hommes instruits?	61
Au-delà des différences, un groupe homogène.	64
Premiers remplacements, premières ouvertures.	66

Un avocat dans les bouleversements de l'Europe: la vie du

bâtonnier Sanfourche-Laporte

Un avocat «nomade»: de Sarlat à Paris puis de La Haye à Bruxelles	70
Face aux avocats à la Cour d'appel de Bruxelles	74
Avocat à la Cour de cassation et avocat d'assises	76

II

**EEN WANKEL KONINKRIJK?
DE CASSATIEBALIE DOORHEEN
DE LANGE NEGENTIENDE EEUW**

1843–1918	79
1843–1873: De cassatiebalie groeit tot epicentrum van juridisch België	81
De ontwikkeling van de rechtswetenschap	83
Enkele belangrijke namen	87
1873–1914: De <i>Belle Époque</i> van de cassatiebalie	91
De cassatiebalie: brug tussen drie paleizen	92
Auguste Beernaert: <i>primus inter pares</i>	92
Cassatieadvocaten: koninklijke koloniale raadgevers	94
Charles-Xavier Sainctelette geniet koninklijke belangstelling	95
Jules Lejeune: onderhandelaar met betrekking tot de Filipijnen	95
Beernaert en Picard: facilitatoren van Congo Vrijstaat	97
De cassatiebalie en het sociale vraagstuk	99
La femme avocat? Pas maintenant	101
Een lot gekoppeld aan de pleitbezorger	102
Het ontwerp Allard (1866–1879)	103
La crise du barreau	107
De Eerste Wereldoorlog	110
Een dwarsdoorsnede van de cassatieadvocaten tijdens de lange negentiende eeuw	112
Geslacht	113
Balieafkomst	114
Leeftijd benoeming	114
Aantal	115
Benoeming	115
Bloed- en andere banden? Over patrons en (schoon)familie	116
Ambtsduur	118
Politici	118
Academici	119
Stafhouders	120

III

UN BARREAU EN CRISE
LE BARREAU DE CASSATION DANS
L'ENTRE-DEUX-GUERRES

1918–1940 123

D'un siècle vers l'autre: les avocats à la Cour de cassation, entre fragilité et consolidation	124
La loi sur l'emploi des langues et son prolongement au sein du barreau de cassation	132

IV

“LE CERVEAU PENSANT DE LA BELGIQUE OCCUPÉE”
DE BALIE BIJ HET HOF VAN CASSATIE
TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG

1940–1944. 143

Paul Veldekens: onbekend maakt onbemind	145
Op de vlucht	147
L'union fait la force: op zoek naar 's lands eensgezindheid	149
Op zoek naar hulp van de aartsbisschop	151
De herderlijke brief krijgt vorm.	153
Advocaten bij het Hof van Cassatie: 's lands adviseurs in oorlogstijd	155
Een ambitieuze stafhouder met een volgehouden steun voor Leopold III	155
Veldekens stuurt zijn balie in het werkveld.	157
De adviezen worden opgeleverd	160
Het adres van de burgemeesters aan de koning	165
Leden van de balie denken na over een nieuwe grondwet	166
Het Jodenvraagstuk.	173
Maar toch vooral verzet	177
Brand in het Justitiepaleis	180

V

FACE AUX DÉFIS DE L'APRÈS-GUERRE 187

L'accès des femmes au barreau de cassation	188
De la question linguistique à l'enjeu régionaliste	193
Le barreau de cassation face à l'évolution de la profession d'avocat	198

DE ADVOCATEN BIJ HET HOF VAN CASSATIE LES AVOCATS À LA COUR DE CASSATION 213

Beknopte biografieën Notices biographiques	213
Les bâtonniers du barreau près la Cour de cassation	
De stafhouders van de balie bij het Hof van Cassatie	315
Secrétaires du barreau de cassation	
Secretarissen bij de balie van Cassatie	318

Bibliografie Bibliographie	319
<i>Archief van de cassatiebalie</i> <i>Les archives du barreau de cassation</i>	319
<i>Andere archivalia</i> <i>Autres sources d'archives</i>	320
<i>Uitgegeven bronnen</i> <i>Sources éditées</i>	321
<i>Pers en andere professionele periodieken</i> <i>Presse générale et presse juridique</i>	322
<i>Over justitie in België</i> <i>Travaux sur l'histoire de la justice en Belgique</i>	323
<i>Over de geschiedenis van het Hof van Cassatie</i>	
<i>Travaux sur l'histoire de la Cour de cassation</i>	323
<i>Over de advocaten bij het Hof van Cassatie</i>	
<i>Travaux sur l'histoire des avocats et du barreau de cassation</i>	324
<i>Over de geschiedenis van de advocatuur</i>	
<i>Travaux sur l'histoire de la profession d'avocat en Belgique</i>	325
<i>Andere verenigingen</i> <i>Autres organisations</i>	332
Les auteurs Over de auteurs	333
Annexes Bijlagen	334
Personenregister Index des personnes	357
Lijst van voorintekenaars Liste des souscripteurs	367